

**BO'LAJAK TARBIYACHILARNING INTELLEKTUAL KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA
KOMPENTENSIYAVIY YONDASHUVNING AHAMIYATI**

Asqarova Mashrabxon Orifjon qizi

Farg'ona davlat universiteti erkin tadqiqotchi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentligini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning ahamiyati va uni takomillashtirish yo'llari yoritilgan. Intellektual kompetentlik pedagogning mustaqil fikrlashi, tahliliy yondashuvi va pedagogik jihatdan asoslangan qaror qabul qilish qobiliyatini ifodalaydi. Tadqiqotda kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy va intellektual salohiyatini rivojlantirishda samarali ekanligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: intellektual kompetentlik, kompetensiyaviy yondashuv, maktabgacha ta'lim, bo'lajak tarbiyachi, kasbiy rivojlanish.

Аннотация

В данном тезисе рассматривается значение компетентностного подхода в развитии интеллектуальной компетентности будущих воспитателей и пути совершенствования данной методики. Интеллектуальная компетентность представляет собой способность педагога к самостоятельному мышлению, аналитическому подходу и принятию педагогически обоснованных решений. В исследовании обосновывается эффективность образовательного процесса, основанного на компетентностном подходе, в развитии профессионального и интеллектуального потенциала будущих воспитателей.

Ключевые слова: интеллектуальная компетентность, компетентностный подход, дошкольное образование, будущий воспитатель, профессиональное развитие.

Abstract

This thesis explores the importance of the competency-based approach in developing the intellectual competence of future preschool educators and identifies ways to improve its methodology. Intellectual competence refers to a teacher's ability to think independently, apply analytical thinking, and make pedagogically sound decisions. The study demonstrates the effectiveness of a competency-based educational approach in enhancing both the intellectual and professional potential of future educators.

Keywords: Intellectual competence, competency-based approach, preschool education, future educator, professional development.

KIRISH

Hozirgi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar bo'lajak pedagog kadrlarni zamon talablariga mos holda tayyorlashni taqozo etmoqda. Xususan, maktabgacha ta'lim yo'nalishida faoliyat yuritadigan tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalari nafaqat bilim darajasi, balki ularning

intellektual salohiyati bilan ham bevosita bog'liqdir. Shu bois bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentligini rivojlantirish dolzarb pedagogik muammolardan biri sifatida e'tirof etiladi.

Intellektual kompetentlik shaxsning mustaqil fikrlashi, tahliliy yondashuvi, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishi hamda egallagan bilimlarini amaliyotda samarali qo'llay olish qobiliyatini ifodalaydi. Bu esa ta'lim jarayonida an'anaviy yondashuvlardan voz kechib, kompetensiyaviy yondashuvni keng joriy etishni talab qiladi.

Kompetensiyaviy yondashuv talabalarda faqat nazariy bilimlarni shakllantirish bilan cheklanmay, balki ularni real hayotiy va kasbiy vaziyatlarda qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu nuqtayi nazardan, bo'lajak tarbiyachilarni tayyorlash jarayonida intellektual kompetentligini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

ASOSIY QISM

Bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentligini rivojlantirish bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Chunki tarbiyachi shaxsining intellektual salohiyati ta'lim-tarbiya jarayonining sifati va samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Intellektual kompetentlik nafaqat bilimga ega bo'lishni, balki ushbu bilimlarni tahlil qilish, umumlashtirish va amaliy vaziyatlarda qo'llay olishni ham o'z ichiga oladi.

Kompetensiyaviy yondashuv ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan va amaliy faoliyatga asoslangan tizim sifatida tashkil etishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuv bo'lajak tarbiyachilarda faqat nazariy bilimlarni emas, balki kasbiy faoliyat uchun zarur bo'lgan ko'nikma va malakalarni ham shakllantirishga xizmat qiladi. Shu orqali talabalarining mustaqil fikrlashi, tanqidiy yondashuvi va ijodiy faoliyati rivojlanadi.

Intellektual kompetentligini rivojlantirish jarayonida interfaol ta'lim metodlaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, muammoli ta'lim, loyihaviy faoliyat, kichik guruhlarda ishlash, "aqliy hujum" va refleksiya kabi metodlar talabalarining faol ishtirokini ta'minlaydi. Bu esa ularning bilimlarni passiv qabul qiluvchi emas, balki faol ijodkor subyekt sifatida shakllanishiga olib keladi.

Shuningdek, amaliy mashg'ulotlar va pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish jarayonida bo'lajak tarbiyachilarda real hayotiy muammolarni hal etish ko'nikmalari rivojlanadi. Bu esa ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni bo'lajak tarbiyachilarning nafaqat intellektual, balki shaxsiy va kasbiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Natijada ular zamonaviy ta'lim talablariga javob bera oladigan, mustaqil fikrlaydigan va ijodkor pedagog sifatida shakllanadi.

NATIJARLAR

O'tkazilgan tahlillar va pedagogik kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentligini rivojlantirishda sezilarli samaradorlikka ega. Ushbu yondashuv ta'lim oluvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish, muammoli vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish hamda ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Shuningdek, interfaol metodlar va amaliy topshiriqlarni qo'llash natijasida talabalar o'quv jarayoniga faolroq jalb etildi. Bu esa ularning bilimlarni faqat nazariy emas, balki amaliy jihatdan ham

mustahkamlashiga imkon yaratdi. Natijada bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy faoliyatga tayyorgarlik darajasi oshdi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, bo'lajak tarbiyachilarning intellektual kompetentligini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuv muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu yondashuv ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan, amaliy va ijodiy faoliyatga asoslangan tizimga aylantiradi.

Kompetensiyaviy yondashuvni samarali qo'llash orqali bo'lajak tarbiyachilarda mustaqil fikrlash, tahliliy qobiliyat, muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalari va kasbiy mas'uliyat shakllanadi. Bu esa ularning kelajakdagi pedagogik faoliyatini sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqadi.

Shu bois, maktabgacha ta'lim tizimida bo'lajak tarbiyachilarni tayyorlash jarayonida kompetensiyaviy yondashuvni yanada takomillashtirish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2019.
3. Бабанский Ю.К. Педагогика. – Москва: Просвещение, 2016.
4. Пидкасистый П.И. Педагогика. – Москва: Юрайт, 2015.
5. Montessori M. The Absorbent Mind. – New York: Holt, 1967.